

3. Sprawy z zakresu edukacji

W zakresie tego zagadnienia dużą część spraw rozpatrywanych przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie stanowiły skargi na prawidłowość wydania negatywnej opinii kuratora w sprawie likwidacji placówki oświatowej.

W 2007 r. nadal istotną grupę skarg, kierowanych przez właściwe organy samorządów terytorialnych, stanowiły skargi na postanowienie Ministra Edukacji Narodowej, utrzymujące w mocy postanowienia właściwych kuratorów oświaty, zawierające negatywne opinie tego organu w sprawach zamiaru likwidacji konkretnych placówek oświatowych (przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów).

W wyroku z dnia 12 grudnia 2007 r. o **sygn. akt I SA/Wa 1585/07** Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie uchylił zaskarżone postanowienie w przedmiocie negatywnej opinii Kuratora w sprawie zamiaru likwidacji, w trybie art. 59 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t. j.: Dz. U. z 2004 r. Nr 265, poz. 2572, ze zm.), wskazując, że sformułowania odnoszące się do skutków likwidacji placówki cechuje spora doza ogólności tak, że w dużej mierze argumenty, którymi posłużyły się organy, mogłyby być użyte jako uzasadnienie odmowy likwidacji każdej placówki szkolnej. Sąd zalecił, aby przy ponownym rozpatrzeniu sprawy organy oceniły zamiar likwidacji szkoły, biorąc pod uwagę konkretne realia tej sprawy, i zbadały, czy samorząd gminny w Gminie M., w razie likwidacji Szkoły Podstawowej w S., jest w stanie zapewnić uczniom możliwość kontynuowania nauki w innej szkole podstawowej, zgodnie z wymaganiami lokalnej polityki oświatowej, będącej częścią polityki oświatowej państwa.

W sprawach w przedmiocie odmowy przyjęcia na studia Sąd przypominał, że jego ocenie podlega jedynie prawidłowość przeprowadzonego przez organy postępowania rekrutacyjnego. Zgodnie bowiem z obowiązującymi przepisami prawa, merytorycznej oceny odmowy przyjęcia na studia Sąd nie może uczynić przedmiotem swej kontroli.

W wyroku z dnia 6 września 2007 r. o **sygn. akt I SA/Wa 1006/07** Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie stwierdził nieważność zaskarżonej decyzji Rektora [...] oraz poprzedzającej ją decyzji Prodziekana [...] w przedmiocie odmowy przyjęcia na studia dzienne. W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd wyjaśnił, że zgodnie z art. 141 ust. 5 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie

wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385 ze zm.), decyzję o nieprzyjęciu na studia podejmują komisje rekrutacyjne, które nie są organami uczelni (art. 46 ust. 1 ustawy), ale organami, którym ustawodawca powierzył wydawanie określonych decyzji. Nie można bowiem uznać, by Prodzikan Wydziału posiadał i mógł posiadać upoważnienie do wydawania lub tylko podpisywania decyzji Komisji w przedmiocie odmowy przyjęcia na studia. Komisja może upoważnić swego przewodniczącego do podejmowania w jej imieniu tylko decyzji o przyjęciu kandydatów na studia. Takich uprawnień nie posiada w przypadku decyzji o odmowie przyjęcia na studia.

W sprawach w przedmiocie odmowy przyznania stypendium za osiągnięcia w nauce, w wyroku z dnia 11 lipca 2007 r. o **sygn. akt I SA/Wa 557/07** Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie, uchylając zaskarżone decyzje wyjaśnił, że zgodnie z art. 152 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 65, poz. 385 ze zm.), student może ubiegać się o pomoc materialną ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa w formie stypendium ministra za osiągnięcia w nauce, a jedną z przesłanek, od której uzależnione jest przyznanie stypendium, jest również odpowiednia ilość zabezpieczonych środków, przeznaczonych na stypendia w budżecie państwa.

Decyzja w sprawie przyznania stypendium jest decyzją uznaniową. Brak prawidłowego uzasadnienia uniemożliwia bowiem ustalenie, czy organ nie przekroczył granic przyznanego mu uznania administracyjnego. W uzasadnieniu decyzji odmawiającej przyznania stypendium, muszą być jednak wskazane jednoznaczne kryteria oceny osiągnięć naukowych osoby ubiegającej się o przyznanie stypendium (takie samo stanowisko zajął Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 25 września 2007 r. o **sygn. akt I SA/Wa 958/07**, wyroku z dnia 26 września 2007 r. o **sygn. akt I SA/Wa 965/07** a także w wyroku z dnia 8 listopada 2007 r. o **sygn. akt I SA/Wa 971/07**).

W sprawach w przedmiocie odmowy umorzenia kredytu studenckiego, wśród zagadnień nadal pojawiających się w orzecznictwie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na gruncie ustawy z dnia 17 lipca 1998 r. o pożyczkach i kredytach studenckich (Dz. U. Nr 108, poz. 685 ze zm.), na uwagę zasługuje kwestia trybu postępowania w sprawach dotyczących umorzenia kredytów studenckich, której dotyczy wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 31 lipca 2007 r. o **sygn. akt I SA/Wa 1343/06**.

Orzeczeniem tym Sąd uchylił zaskarżoną decyzję Ministra Edukacji i Nauki w przedmiocie umorzenia kredytu studenckiego i wyjaśnił, że przepisy, wydane na podstawie ustawy z dnia 17 lipca 1998 r. o pożyczkach i kredytach studenckich, rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 1 września 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad, trybu i kryteriów udzielania, spłacania oraz umarzania kredytów i pożyczek studenckich, wysokości kredytu studenckiego i pożyczki studenckiej, warunków i trybu rozliczeń z tytułu pokrywania odsetek należnych bankom od kredytów studenckich oraz wysokości oprocentowania pożyczki i kredytu studenckiego spłacanego przez pożyczkobiorcę lub kredytobiorcę (Dz. U. Nr 196, poz. 2017 ze zm.) przewidywały szczególny tryb postępowania w sprawach dotyczących umorzenia kredytów studenckich. Przed wydaniem decyzji przez Ministra, organ był obowiązany zasięgnąć opinii Komisji do Spraw Pożyczek i Kredytów Studenckich (§ 14 pkt 11 rozporządzenia). W niniejszej sprawie Komisja taka podjęła stosowną uchwałę, po czym Minister wydał w sprawie decyzję, umarzając nią 20% kredytu pozostałego do spłaty przez skarżącą. Jednak wniesienie przez stronę wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy obligowało Ministra do ponownego przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego, tj. zasięgnięcia po raz drugi opinii Komisji przed wydaniem zaskarżonej decyzji. Ponieważ przy ponownym rozpatrzeniu sprawy nie została wydana przez Komisję do Spraw Pożyczek i Kredytów Studenckich wspomniana opinia, Sąd stanął na stanowisku, że zaskarżona decyzja naruszała przepisy postępowania w istotnym stopniu, mogącym mieć wpływ na wynik sprawy.

W sprawach w przedmiocie odmowy wszczęcia przewodu i nadania stopnia naukowego, prawomocnym wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2007 r. o **sygn. akt I SA/Wa 142/07** Sąd uchylił zaskarżoną decyzję Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów w przedmiocie odmowy nadania stopnia naukowego doktora. Orzeczenie to zostało wydane w sprawie, w której skarżąca wniosła w ustawowym terminie do organu II instancji odwołanie jedynie od uchwały Rady Wydziału, odmawiającej jej przyznania tytułu doktora. Przy czym, w obrocie prawnym pozostawała nadal prawomocna uchwała Rady Wydziału o przyjęciu publicznej obrony rozprawy doktorskiej, od której, jako korzystnej, skarżąca nie złożyła odwołania. Uchylając zaskarżoną uchwałę i przekazując sprawę do ponownego rozpatrzenia przez Radę Wydziału, nakazując jednak ponowne rozpatrzenie tej sprawy po „uprzednim ponownym przeprowadzeniu publicznej obrony doktorskiej”, organ w zaskarżonej decyzji orzekł faktycznie w

stosunku do obydwu uchwał Rady Wydziału, przekraczając w ten sposób granice, wynikające z treści art. 138 Kodeksu postępowania administracyjnego. Zdaniem Sądu, nie można powtórnie przeprowadzać obrony pracy doktorskiej w sytuacji, kiedy w obrocie prawnym znajduje się prawomocna uchwała Rady Wydziału o jej przyjęciu. Rozstrzygnięcie podjęte przez organ II instancji nieprzewidziane w katalogu ujętym w art. 138 Kodeksu postępowania administracyjnego narusza prawo. Ponadto, Sąd zwrócił uwagę, że organ, wydając zaskarżoną decyzję, naruszył także art. 139 Kodeksu postępowania administracyjnego, orzekając na niekorzyść strony, poprzez nakazanie jej, aby ponownie obroniła tę samą rozprawę doktorską, pomimo wydania prawomocnej i niezaskarżonej uchwały w tej kwestii, co oznacza dla strony ponowne poddanie się procedurze obrony pracy doktorskiej, przyjętej już prawomocną uchwałą. Zakaz „reformationis in peius” nie obowiązuje tylko wówczas, gdy zaskarżona decyzja rażąco narusza prawo lub interes społeczny. Skarga kasacyjna złożona w tej sprawie została oddalona wyrokiem NSA z dnia 8 października 2007 r. sygn. akt I OSK 1205/07.

Wyrokiem z dnia 5 czerwca 2007 r. o **sygn. akt I SA/Wa 350/07** Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie uchylił zaskarżoną decyzję Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów oraz poprzedzającą ją uchwałę Rady Wydziału, odmawiającą wszczęcia przewodu doktorskiego. W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd wyjaśnił, że zasady i tryb nadawania stopnia doktora habilitowanego regulują przepisy rozdziału 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 15 stycznia 2004 r. w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzenia czynności w przewodach doktorskim i habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. Nr 15, poz. 128, ze zm.). Przepisy te wyczerpująco normują przesłanki, które musi spełnić osoba ubiegająca się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego, co następuje na podstawie uchwały właściwej rady jednostki organizacyjnej. W rozpatrywanej sprawie organy w nieuprawniony sposób odmówiły skarżącemu wszczęcia przewodu habilitacyjnego w sytuacji, w której warunki do wszczęcia takiego przewodu zostały przez niego spełnione. Odmowę wszczęcia przewodu habilitacyjnego oparto natomiast na przesłankach, które, w ocenie Sądu, podlegają badaniu dopiero po otwarciu tego przewodu.

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2007 r. o **sygn. akt I SA/Wa 1370/07** Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie wyjaśnił, że zgodnie z treścią art. 124 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego, postanowienie, na które służy zażalenie lub skarga do sądu administracyjnego oraz które zostało wydane na skutek zażalenia na postanowienie, powinno zawierać uzasadnienie faktyczne i prawne. Uzasadnienie postanowienia musi być spójne z treścią rozstrzygnięcia danej kwestii procesowej, zawartego w sentencji tego postanowienia. Merytoryczne uzasadnienie postanowienia znalazło swój wyraz dopiero na etapie udzielenia przez organ odpowiedzi na skargę. Odpowiedź na skargę nie może jednak konwalidować braków wydanego uprzednio rozstrzygnięcia.

W sprawach, których przedmiotem była odmowa potwierdzenia równoważności stopnia naukowego, uzyskanego poza granicami kraju, Sąd w wyroku o **sygn. akt I SA/Wa 599/07** wskazał, że w ustawodawstwie krajowym sprawy, związane m.in. z wydawaniem zaświadczeń o równoważności stopni naukowych, uzyskanych za granicą, regulują przepisy art. 24 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zm.). Zasady uznawania stopni naukowych i stopni w zakresie sztuki, nadanych za granicą, za równorzędne ze stopniami, o których mowa w ustawie, określają zawarte umowy międzynarodowe. W przypadku braku umów międzynarodowych, stopnie naukowe i stopnie w zakresie sztuki uzyskane za granicą mogą być uznane za równorzędne ze stopniami określonymi w tej ustawie w drodze nostryfikacji. Sąd zwrócił także uwagę na fakt, że tryb ten dotyczy jedynie uznawania stopni naukowych, którymi, zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r., są stopień doktora i doktora habilitowanego określonej dziedziny nauki w zakresie danej dyscypliny naukowej. Tytuł profesora określonej dziedziny (zgodnie z treścią art. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r.) nie jest stopniem naukowym lecz tytułem naukowym i dlatego nie podlega on regulacji zawartej w art. 24 tej ustawy.

W sprawie o **sygn. akt I SA/Wa 2107/06** wyrokiem z dnia 30 marca 2007 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie stwierdził nieważność decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w przedmiocie odmowy potwierdzenia równoważności stopnia w zakresie sztuki oraz poprzedzającej ją decyzji pierwszoinstancyjnej. Sąd wskazał, że żądanie zainteresowanej dotyczyło uznania uzyskanych przez nią uprawnień i tytułów za równoważne za stopniami nadawanymi

w Polsce w zakresie sztuki. Przedmiotowa zatem sprawa nie dotyczyła przyznania konkretnego prawa czy nałożenia obowiązku. Skarżąca bowiem określone uprawnienia już uzyskała z tym, że w innym państwie, a w niniejszym postępowaniu domagała się jedynie potwierdzenia równoważności tych, nabytych już przez nią uprawnień, z odpowiednimi uprawnieniami – w tym wypadku stopniem doktora i doktora habilitowanego w zakresie sztuki – przewidzianymi przez polski system prawny. Podstawą materialnoprawną do podejmowania działań przez Ministra, którego nadzorowi podlega szkolnictwo artystyczne, był przepis art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595), który odsyła w tej materii do treści umów międzynarodowych. Natomiast formą prawną, w której winna przejawiać się owa działalność organu, stanowiło ewentualne wydanie odpowiedniego zaświadczenia, w trybie przepisu art. 217 Kodeksu postępowania administracyjnego lub postanowienia w trybie art. 219 Kodeksu postępowania administracyjnego. W tej sytuacji, Sąd uznał, że zaskarżona decyzja oraz decyzja ją poprzedzająca zostały wydane bez podstawy prawnej, w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania administracyjnego.